

POSTANOWIENIE

31 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 31 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. S., C. S. i P. S.
przeciwko syndykowi masy upadłości G. Bank S.A. w W.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości G. Bank S.A. w W.
od wyroku częściowego Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 14 maja 2024 r.,
I ACa 310/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od syndyka masy upadłości G. Bank S.A. w W. solidarnie na rzecz C. S., A. S. i P. S. 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.**

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 maja 2023 r., I C 734/22, Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo główne o ustalenie nieważności umowy kredytu i uwzględnił powództwo ewentualne o ustalenie bezskuteczności względem powodowych kredytobiorców określonych postanowień tej umowy.

W toku postępowania apelacyjnego 20 lipca 2023 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy ogłosił upadłość pozwanego banku. Sąd Apelacyjny w Białymstoku

zawiesił postępowanie i podjął je przeciwko syndykowi w zakresie żądania ustalenia. Wyrokiem częściowym, zaskarżonym skargą kasacyjną, Sąd drugiej instancji, uwzględniając apelację kredytobiorców, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że ustalił, nieważność umowy kredytu, uchylił rozstrzygnięcie o żądaniu ewentualnym oraz oddalił apelację banku.

Sąd drugiej instancji ustalił, że 16 czerwca 2006 r. strony zawarły umowę kredytu w wysokości 208 623,36 zł, indeksowanego kursem CHF. W dniu wypłaty kredytu kwota wypłacanych środków miała zostać przeliczona według kursu kupna walut określonego w tabeli kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF - po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty”. Strony 21 września 2012 r. zawarły aneks do umowy na podstawie którego wysokość spłat miała być określana w oparciu o kurs sprzedaży ustalany przez NBP.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w umowie będącej przedmiotem niniejszej sprawy bank w sposób jednostronny oznaczał kurs waluty właściwej do wyliczenia zobowiązania kredytobiorcy. Z treści umowy nie wynikały zaś ani obiektywne, ani weryfikowalne oznaczenia tego kursu. Przedmiotowa umowa nie była negocjowana indywidualnie, zawiera postanowienia naruszające w sposób rażący interesy konsumenta i jest sprzeczna z dobrymi obyczajami. W ocenie Sądu drugiej instancji nie ma możliwości utrzymania umowy po wyeliminowaniu postanowień abuzywnych, dlatego przedmiotowa umowa jest bezskuteczna na skutek zastosowania przez bank niedozwolonych postanowień umownych.

Syndyk masy upadłości banku wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: czy postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu waloryzowanego (indeksowanego albo denominowanego) do waluty obcej, wytoczone przeciwko upadłemu bankowi (kredytodawcy), jest sprawą „o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 7 pr.upadł. i tym samym podlega zawieszeniu

na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 lub art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 w zw. z art. 145 ust. 1 pr.upadł. do czasu rozpoznania zgłoszenia wierzytelności na liście wierzytelności lub, odpowiednio, odmowy uwzględnienia wierzytelności na liście i wyczerpania trybu określonego ustawą?

Syndyk masy upadłości banku wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania również z uwagi na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych: art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i art. 145 ust. 1 pr.upadł. oraz art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 144 ust. 1 i art. 145 ust. 1 pr.upadł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 144 ust. 1 pr.upadł. po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe, administracyjne lub sądownoadministracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko memu. Postępowanie o ustalenie nieważności umowy kredytu nie jest postępowaniem dotyczącym wierzytelności, o którym mowa w art. 145 pr.upadł., dlatego należało je podjąć i dalej prowadzić przeciwko syndykowi.

Takie stanowisko potwierdza również uchwała Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2024 r., w sprawie III CZP 5/24, w której stwierdzono, że „Postępowanie sądowe z powództwa kredytobiorcy będącego konsumentem o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego z umowy kredytu, prowadzone przeciwko bankowi, co do którego w toku postępowania ogłoszono upadłość, nie jest sprawą „o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości” w rozumieniu art. 145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe, a tym samym może być podjęte z chwilą ustalenia osoby pełniącej funkcję syndyka”.

W uchwale tej wskazano również, że niewskazanie w art. 145 ust. 1 pr.upadł. wprost spraw o ustalenie nie powinno skłaniać do rozszerzającego rozumienia pojęcia „postępowania sądowego [...] o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości”, w celu objęcia tą kategorią spraw również żądań z art. 189 k.p.c. Postępowanie upadłościowe, którego istotnym elementem jest sporządzenie listy wierzytelności zaspokajanych z masy upadłości, zasadniczo nie stwarza

zainteresowanym możliwości dochodzenia roszczenia procesowego o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. Na rzecz wniosku, że sprawy te pozostają poza zakresem zastosowania art. 145 ust. 1 pr.upadł., wobec czego prowadzone w nich postępowania powinny być podejmowane z chwilą ustalenia osoby syndyka, przemawia więc także ten argument, że w przeciwnym razie zagrożeniu ulegałoby prawo stron do sądu. Podmioty poszukujące ochrony prawnej w sprawach o ustalenie nie miałyby bowiem możliwości uzyskania tej ochrony – co najmniej do czasu wyczerpania trybu zgłoszenia wierzytelności, pozostającej w takim związku z żądaniem z art. 189 k.p.c., że ustalenie istnienia lub nieistnienia określonego prawa lub stosunku prawnego mogłoby przekładać się na ocenę podstaw umieszczenia danej, zgłoszonej wierzytelności na liście.

To właśnie korelacja art. 145 ust. 1 pr.upadł. z ustaleniem listy wierzytelności, wyrażająca istotę i funkcję przywołanego przepisu, stanowi o fundamentalnej różnicy między sprawami o ustalenie i sprawami o zasądzenie. W razie wystąpienia z żądaniem zasądzenia sensem tamowania rozpoznania sprawy w postępowaniu prowadzonym na zasadach ogólnych jest możliwość dochodzenia ochrony prawnej w procedurze związanej z ustaleniem listy wierzytelności. Zbieżne rozwiązanie nie zostało przewidziane dla żądania ustalenia prawa lub stosunku prawnego, które nie ma swego odpowiednika w toku sporządzania listy wierzytelności. W konsekwencji sprawa z art. 189 k.p.c. może toczyć się na zasadach ogólnych, tyle że z udziałem syndyka, a nie samego upadłego.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. kredytobiorcom przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[a.ł]

Dariusz Pawłyszcz

(G.G.)